

Okkara gomlu brúka nógv nervamedisin

-Eitt sindur hættisligt er tað, at eldri fólk fáa so nógvan heilivág, tí tey tola hann ikki altíð so væl. At eldri fáa so nógvan heilivág er neyvan orsaka av sjúku, men heldur at bøta um vanlig ellisbrek. Hetta siga August G. Wang, økissálarlækni og Richard Schwartson, farmaceutur millum annað í samband við eina kanning teir júst hava gjørt

Kvinnur nýta stórt sær meira nervamedisin enn menn. Annars økist nýtslan av nervamedisini hjá bæði kvinnum og monnum við aldrinum. Nýtslan økist serliga í 45 ára aldrinum. Fellur síðani nakað aftur, men tá fólk koma í eftirlønaráldur økist nýtslan ógvusliga.

Um fólk bøgva á bygd ella í bý ger lítlan og ongan munin á nýtsluni á heilivági og líka lítið, um tað er lættari ella truplari hjá teimum at koma til lækna.

Hetta er í heilt stuttum úrslitið av eini kanning, sum August G. Wang, økissálarlækni og Richard Schwartson, farmaceutur júst eru lidnir við. Kanningin fevnir um nýtsluna av nervamedisini. Næri roknað fyra bólkum: Vanligum svøvnheilivági, vanligum nervaheilivági, heilivági fyri sinnissjúku og heilivági fyri tunglyndi.

Nýtslan økist

Í kanningini vísa teir millum annað á, at nýtslan av heilivági hevur verið alsamt vaksandi seinru árin. Hetta er galdandi fyri ymiskan heilivág, eisini tað slagið, sum kanningin snýr seg um: heilivági fyri tað sinniliga. Tey sløg, sum vanligar verða rópt nerva- og svøvnheilivágur eru vörðin so vanlig, at talan kann ivaleyst vera um nýtslu, heldur enn um viðgerð, siga teir báðir í kanningini.

Teir vísa á, at vanligar heilivágur verða hildið, at Føroyar lógu í lægra endanum tá talan er um nýtslu av heilivági, samanborið við hini Norðurlondini. Soleiðis hevur eisini verið við nervaheilivági, men nýtslan av hesum er komin upp á støði við Noreg, sum tó liggur nakað lægri enn í grannalondunum.

Munur á kyni og aldri

Nýtslan millum kvinnur er sum heild størri enn millum menn, og er hetta í

næstan øllum aldursbólkum galdandi fyri øll fyra sløgini av heilivági, sum kanningin fevnir um. Tó nýta 15 til 44 ára gamlir menn meira av heilivági fyri sinnissjúku.

Samanumtikið økist nýtslan hjá báðum kynum við aldrinum. Ein jøvn gongd uppeftir til 45 ára aldur. Økist eitt sindur meira tá til 54 ára aldur, men tá fólk koma í eftirlønaráldur sæst ein ógvuslig øking.

Av teimum fyra sløgum, sum kanningin fevnir um, nýta fólk mest heilivág fyri svøvn, síðani fyri nervarnar, so fyri sinnissjúku og minst fyri tunglyndi.

Ikki sum aðrastaðni

August G. Wang og Richard Schwartson hava

eisini gjørt onkrar samanberingar við hvussu er aðrastaðni í mun til í Føroyum.

Teir siga, at vanligar verður aðrastaðni sagt, at nýtslan er størri hjá kvinnum enn hjá monnum, og at hon økist við aldrinum til hon møgulega minkar aftur í ellisárum. Vanligt er eisini, at tess størri umhvørvi tú býrt í, tess størri er nýtslan, og tess lættari ein kann koma til lækna, tess størri verður eisini nýtslan. Teir siga, at í hesi kanningini koma fram tvínni týðulig tekin sum ganga aftur allastaðni, og tað er meirnýtslan millum kvinnur í mun til menn, og síðani økta nýtslan við aldrinum.

Øðrvísi enn aðrastaðni, fylgir nýtslan ikki støddini av heimbygdini, og ei heldur hvussu lætt tað er at

Orð: Tórfinn Myndir: Kalmar

koma til lækna.

Sum eina møgulega orsök til vøksturin á nýtsluni millum tey 45 og 54 ára gomlu nevna teir misnýttarar. Teir halda eisini, at tá nýtslan er so stór sum hon er millum tey gomlu, er neyvan talan um sjúku sum so, men heldur um heilivág fyri at bøta um vanlig ellisbrek.

Hvussu skal nýtslan tálmost

August G. Wang og Richard Schwartson hava

